

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen
beantwoorden graag uw vragen
over deze managementletter:

Jaapjan Zuidema

Partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 0063
jzuidema@deloitte.nl

Bart Blomjous

Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 7687
bblomjous@deloitte.nl

1. Managementsamenvatting	4
2. Bevindingen	9
3. Actuele ontwikkelingen	26
Bijlagen	29
Bijlage A - Reikwijdte van onze werkzaamheden	

1. Managementsamenvatting

Belangrijkste boodschap

1. Managementsamenvatting

In het kader van de jaarrekeningcontrole 2017 van de gemeente Helmond hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Wij hebben bij onze interim-controle de procesrisico's onderzocht, waarbij wij ons primair hebben gericht op de opzet en het bestaan van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor controle op betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Om je als gemeente extern te kunnen verantwoorden over de realisatie van de ambities en in brede zin over de rechtmatigheid van het (financiële) beheer, is een sterk ontwikkeld managementcontrolsysteem een randvoorwaarde. Zowel in termen van hard controls (methoden en technieken) als in termen van soft controls (bedrijfscultuur, houding en gedrag).

Gemeente Helmond onderkent de noodzaak om te investeren in het managementcontrolsysteem, maar heeft in de afgelopen periode de hoogste prioriteit toegekend aan het uitvoeren van wettelijke taken (zoals de decentralisaties van het Sociaal Domein), het vormgeven van de bestuurlijke samenwerking in de Brainport regio en in de Peel, alsmede aan het realiseren van de ambities uit uw collegeprogramma. Op deze belangrijke thema's heeft uw gemeente veel bereikt. Tegelijkertijd constateren wij dat mede hierdoor ('tijdens de verbouwing was de winkel open') de interne doelstellingen om de bedrijfsprocessen te verbeteren, de sturing en beheersing organisatiebreed te versterken en de overheadkosten te verlagen nog niet zijn bereikt. Na intensieve voorbereidingen is in 2015 de interne reorganisatie ingezet en de transitiefase in 2017 gestart.

Onze bevindingen in het kader van de interim-controle onderschrijven de noodzaak van deze lopende transitie. Het benodigde instrumentarium om een complexe gemeente adequaat te kunnen besturen en beheersen is formeel of informeel grotendeels beschikbaar, maar wordt in de praktijk in beperkte mate benut of er wordt (bewust of onbewust) van afgeweken. Bovendien zien wij dat in de voorbereiding van de (bestuurlijke) besluitvorming, maar ook bij de uitvoering en verantwoording soms essentiële kennis en/of informatie ontbreekt voor het nemen van belangrijke beslissingen of om te voldoen aan de eisen van governance en/of rechtmatigheid. In termen van soft controls nemen wij een beperkte mate van verbetergerichtheid en veranderbereidheid waar en is er veel winst te behalen in termen van 'afpraak = afspraak'.

Daarnaast zien wij een organisatie waar in de basis nog verbeteringen moeten worden aangebracht. In de ondersteunende processen constateren wij diverse tekortkomingen die mede ontstaan doordat operationele taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden niet duidelijk zijn belegd. Om het managementcontrolsysteem door te ontwikkelen is naast investeren in processen en systemen ook het investeren in medewerkers essentieel. Het zijn immers de mensen die deze veranderingen moeten initiëren en doen slagen. Kwaliteit van medewerkers uit zich in dit verband niet louter in kennis, maar ook in aspecten als innovatief vermogen, veranderbereidheid, organisatietalent en verantwoordelijkheid nemen. Op dit gebied liggen er nog voldoende uitdagingen. Dit is intern ook onderkend.

Wij onderschrijven de door het ambtelijk topmanagement onderkende noodzaak van het verder versterken van het transitieproces en zien dat met name de verbetering van de beheersprocessen daarbij een impuls zal krijgen. Als onderdeel van dit transitieproces vinden wij het van belang dat wordt geïnvesteerd in een gelijktijdige integrale verbetering van het managementcontrolsysteem. De aankondiging dat op korte termijn uitvoering zal worden gegeven aan deze integrale verbetering worden spreekt ons aan. Dat geldt ook voor het uitgesproken voornemen om de verbetering niet alleen instrumenteel te laten plaats vinden, maar juist ook via de bedrijfscultuur.

Wij adviseren het college periodiek aandacht te besteden aan de voortgang van dit veranderingsproces (transitiefase). Uw aandacht wordt gevraagd voor extra investeringen in capaciteit en kwaliteit en op versterking van de sturing. De komende collegeperiode zal verdere nadruk moeten worden gelegd op het verbeteren van de realisatie- en uitvoeringskracht van de organisatie, het verbeteren van de kwaliteit- en competenties op belangrijke plekken in de organisatie én het verbeteren van de bedrijfscultuur.

1. Managementsamenvatting

De door ons uitgevoerde interim-controle onderschrijft de bevindingen welke wij reeds naar aanleiding van de nulmeting met u hebben gedeeld als onderdeel van het auditplan. Wij zien op dit moment, na het uitvoeren van de interim-controle nog een aantal grote uitdagingen in de beheersorganisatie op de onderdelen cultuurverandering (soft controls), risicomanagement, ICT, managementinformatie, accounting, administratieve organisatie en interne beheersing. De bevindingen en aanbevelingen hebben gezien de aard en de omvang van het aantal bevindingen een hoge urgentie. Om de kwaliteit en getrouwheid van de jaarrekening te waarborgen zullen aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden. Deze aanvullende controlewerkzaamheden zijn daarnaast noodzakelijk om vast te kunnen stellen dat transacties rechtmatig hebben plaats gevonden. Wij hebben in dit kader met u afgesproken dat er prioriteit wordt toegekend aan de inkoop, uitgaven jeugdzorg/WMO, grondexploitatie en informatiebeveiliging (ICT).

In deze managementsamenvatting geven wij onze belangrijkste boodschappen in het kader van de jaarrekeningcontrole 2017 van de gemeente Helmond.

Onderwerp

Boodschap

Interne beheersings- omgeving en soft controls

Er bestaat onvoldoende inzicht in de administratieve organisatie en interne beheersing binnen de gemeente Helmond. Beheersmaatregelen zijn onvoldoende zichtbaar gedocumenteerd. Daarnaast zijn gedurende 2017 beheersmaatregelen niet op een gestructureerde wijze, dan wel niet zichtbaar, getoetst op werking. Het is hierdoor niet mogelijk om in het kader van de controle van de jaarrekening te steunen op deze beheersmaatregelen.

Gezien de stand van zaken binnen Financiën is er extra aandacht nodig voor verbetering in de cultuur en softcontrols, waarbij meer openheid zal ontstaan voor verbetermaatregelen. Onderdeel hiervan is het investeren door medewerkers in hun eigen ontwikkeling en in die van hun team, waarbij meer wordt gestuurd op de ontwikkeling van het totale team en er een cultuur ontstaat van direct aanspreken op verantwoordelijkheden, gedrag en resultaat. Om dit te bewerkstelligen is een leiderschapsprogramma ontwikkeld voor alle leidinggevenden binnen de gemeente Helmond. Dit is een belangrijke start om de cultuur te verbeteren.

Inkopen

Het inkoopproces biedt onvoldoende waarborgen om functiescheiding bij de behandeling van een factuur af te dwingen. Enerzijds is dit een gevolg van het slechts steekproefsgewijs controleren van facturen en anderzijds doordat individuele medewerkers rechten hebben in de financiële administratie om een factuur te boeken.

Naar aanleiding van deze bevinding zijn ten aanzien van de factuurcontrole de procedures aangepast en is er vanaf december sprake van afdoende functiescheiding.

Als gevolg van deze bevinding zal in het kader van de jaarrekeningcontrole een statistische steekproef worden uitgevoerd om tot voldoende zekerheid bij de verantwoorde inkoop te komen. Deze controle vindt plaats met de materialiteit zoals wij deze in het kader van de controle van de jaarrekening hanteren en wij geven u ter overweging om eventueel een aanvullende steekproef uit voeren met een lagere tolerantie.

1. Managementsamenvatting

Onderwerp

Boodschap

Sociaal domein

De belangrijkste aandachtspunten voor het sociaal domein vatten wij hier samen:

1. Voor de persoonsgebonden budgetten is de verwachting dat de SVB net als vorig jaar fouten en onzekerheden rapporteert die invloed hebben op de jaarrekening van uw gemeente. Het is belangrijk de ontwikkelingen ter zake actief te blijven volgen, zodat u tijdig het mogelijke effect van de fouten en onzekerheden op de jaarrekening van de gemeente Helmond en de gevolgen voor het accountantsoordeel daarbij kunt bepalen.
2. Voor de uitgaven aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet is de verwachting dat onvoldoende inzicht is in de geleverde prestatie op het niveau van een individuele beschikking. Dit leidt tot een onzekerheid in de controle. Door de kosten per zorgaanbieder lumpsum (achteraf) vast te stellen op basis van de productieverantwoording en verklaring van de (zorg)accountant daarbij, kunt u deze onzekerheid wegnemen. Het vraagt een bestuurlijke afweging om al dan niet tot een lumpsumafrekening over te gaan.

Grondexploitatie

De organisatie beschikt niet over geactualiseerde onderbouwingen bij de verschillende grondexploitatieopzetten. Gezien de omvang van het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitatie alsook de omvang van de voorgenomen investeringen, dienen position papers met een nadere diepgang te worden opgesteld om de betrouwbaarheid van schattingen te kunnen toetsen.

Daarnaast ontbreekt een gedegen risicoanalyse per grondexploitatiecomplex, waardoor onvoldoende inzicht bestaat in de - financiële - risico's per individueel grondexploitatiecomplex.

Financial reporting

De belangrijkste aandachtspunten voor het financial reporting-proces vatten wij hier samen:

1. Het ontbreekt aan een formeel proces rondom het verwerken van memoriaalboekingen. Memoriaalboekingen zijn handmatige boekingen die niet volgens een standaard boekingsgang verlopen waardoor de kans op onjuistheden groter is. Er wordt binnen de financiële administratie geen functiescheiding afgedwongen tussen het initiëren en controleren van memoriaalboekingen. Middels het uitvoeren van een steekproef zal de juistheid en rechtmatigheid van doorgevoerde memoriaalboekingen worden gecontroleerd.
2. Bij de jaarrekeningcontrole 2016 heeft u problemen gehad met het onderbouwen van tussenrekeningen. Naar wij van uw medewerkers hebben vernomen heeft uw organisatie reeds stappen gezet in het analyseren van deze tussenrekeningen. Echter, er bestaat nog geen volledig inzicht in de saldi van verschillende tussenrekeningen.

IT-omgeving

Onze specialisten van Deloitte Risk Services hebben in het kader van de interim-controle uw IT-omgeving beoordeeld. Hierbij is gebleken dat er verbeterpunten noodzakelijk zijn om hier in het kader van de controle van de jaarrekening op te kunnen steunen. Het gaat hierbij vooral om de autorisaties binnen de financiële applicaties. Deze worden nu automatisch toegekend bij functiewisselingen. Autorisaties behoren echter per functie te worden vastgelegd en op basis daarvan moeten autorisaties worden toegekend.

1. Managementsamenvatting

Onderwerp

Boodschap

Frauderisicoanalyse

Wij adviseren een interne frauderisicoanalyse op te stellen en deze jaarlijks te actualiseren en te bespreken met de rekenkamercommissie zodat dit een zichtbaar en vast onderdeel vormt van de interne beheersingsomgeving. Middels de frauderisicoanalyse geeft u aan de raad aan welke (fraude)risico's u accepteert en op welke risico's u acteert door middel van het inrichten van beheersmaatregelen.

Een belangrijke beheersingsmaatregel van het college in het kader van fraude(risicoanalyse) is het periodiek uitvoeren van interne controles. Over 2017 zijn er overigens nagenoeg geen (zichtbare) interne controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij benadrukken het belang hiervan.

Aanbestedingen

Het is niet zichtbaar dat de gunning van een aanbesteding in functiescheiding tot stand is gekomen. Hoewel de werkprocessen zodanig zijn vormgegeven dat gunning in functiescheiding plaatsvindt, valt achteraf niet vast te stellen dat de gunning van een opdracht in functiescheiding tot stand is gekomen. Wij adviseren u bij het gunnen van een opdracht naar aanleiding van een aanbesteding een proces-verbaal van aanbesteding op te stellen dat u laat autoriseren door de betrokken medewerkers.

Lonen en salarissen

De functiescheiding rondom de salarisverwerking voldoet niet aan de daaraan voor de accountantscontrole te stellen eisen. Binnen de salarisapplicatie (Afas) bestaat geen zodanig functiescheiding om hierop te kunnen steunen. In het kader van beheersing wordt er maandelijks een standenregister bijgehouden op basis waarvan salarismutaties worden geanalyseerd. Deze analyse wordt echter gedurende 2017 uitgevoerd door een medewerker met mutatierechten van salarissen. Hierdoor ontstaat het risico dat onrechtmatige salarismutaties niet (tijdig) worden opgemerkt.

2. Bevindingen

Interim-controle 2017

2. Bevindingen

Inleiding

Inleiding en controleaanpak

Uw gemeenteraad heeft ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening. Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich echter niet alleen op de jaarrekening zelf, maar ook op de interne beheersing. Hoe beter die functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij het opleveren van de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze interim-controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats.

Als onderdeel van deze interim-controle 2017 hebben wij de relevante processen met betrekking tot uw organisatie in kaart gebracht. Onze relevante bevindingen over deze processen delen wij met u middels deze managementletter. Onze overallconclusie is dat er onvoldoende inzicht is in de interne beheersing en dat de interne beheersing in opzet niet in alle gevallen voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Als gevolg hiervan is het niet mogelijk te steunen op de werking van ingerichte beheersmaatregelen.

Om voldoende zekerheid te verkrijgen ten aanzien van de juistheid en rechtmatigheid van verantwoorde bestedingen, dienen wij maar zeker ook uw gemeente aanvullende werkzaamheden uit te voeren. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen bekijken wij de interne beheersing die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, het getrouwe beeld hiervan en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties om controlewerkzaamheden op te zetten die passend zijn in de omstandigheden.

De voor de jaarrekeningcontrole qua omvang en/of risico's meest relevante processen zijn:

- Aanbestedingen
- Inkopen en betalingsverkeer
- Salarissen
- Sociaal domein
- Subsidieverstrekingen
- Grondexploitatie
- Memoriaalboekingen en financiële verslaggeving
- Belastingen
- Overige opbrengsten:
 - verhuuropbrengsten (geen bevindingen)

Tevens hebben wij onze specialisten van Deloitte Risk Services mee laten kijken naar uw IT-omgeving. Op basis hiervan is gebleken dat de geautomatiseerde omgeving eveneens niet voldoet aan de daaraan vanuit de accountantscontrole te stellen eisen. Dit betekent dat wij van alle exports uit de verschillende applicaties de betrouwbaarheid handmatig vast dienen te stellen.

2. Bevindingen

Inleiding

Belangrijke aandachtspunten voor de jaarrekening 2017

Voor de jaarrekeningcontrole 2017 onderkennen wij een zestal verhoogde risicogebieden op een materiële fout in uw jaarrekening. Deze risicogebieden, zijn deels gebaseerd op onze controlestandaarden (COS) en deels op basis van de activiteiten en omgevingsfactoren van de gemeente Helmond en zijn hieronder weergegeven. Hieraan besteden wij tijdens onze controle extra aandacht.

- De onderbouwing van de waardering van de grondexploitaties.
- De onderbouwing van de voorzieningen.
- De onderbouwing van verantwoorde kosten sociaal domein.
- Jaarrekeningproces: totstandkoming conceptjaarstukken en treffen van waarborgen voor het tijdig opleveren van een adequaat balansdossier, inclusief inhoudelijke toetsing.
- Rechtmatigheid | EU-aanbestedingen.
- Prestatielevering bij inkopen van goederen en diensten.

Aandachtspunten op basis van de controlestandaarden:

- Management override of controls - het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen die anderszins effectief lijken te werken - door het management, de directie of het college (met name bij memoriaalboekingen en schattingsposten in de jaarrekening).

Wij hebben ons gedurende de interim-controle vooral gericht op de opzet en het bestaan van de door de gemeente Helmond ingerichte beheersingsomgeving die deze risico's moeten mitigeren.

Wij vinden dat de bevindingen en aanbevelingen, gezien de aard en omvang, een hoge urgentie van uw college verdienen.

Om de kwaliteit van de jaarrekening te waarborgen zullen zowel door uw Financiën medewerkers als door ons, aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden.

2. Bevindingen

#01 Interne beheersingsomgeving

Inzicht in processen

Uw organisatie heeft onvoldoende inzicht in de interne beheersomgeving met daarbij de relevante beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn niet structureel gedocumenteerd en medewerkers zijn onvoldoende op de hoogte van de relevante beheershandelingen. Dit blijkt uit gesprekken die wij met medewerkers hebben gevoerd alsook de moeite die de organisatie heeft om onze vragen op een kwalitatief voldoende wijze te beantwoorden, wanneer wij vragen stellen over de ingerichte beheersomgeving.

Het ontbreken van inzicht in de relevante beheersmaatregelen heeft er toe geleid dat de verbijzonderde interne controle van onvoldoende niveau is gedurende 2017.

Wij adviseren u dringend de beheersmaatregelen gestructureerd te documenteren aan de hand van de 6w-systhematiek (wie doet wat, waarmee, wanneer, welk doel en waarom). Daarnaast adviseren wij u de beheersmaatregelen periodiek te toetsen op werking. Om inzicht te krijgen in uw interne beheersing zullen wij u onze flowcharts ter beschikking stellen die wij gedurende de interim-controle hebben opgesteld.

Financiële verordening

Op grond van artikel 212 Gemeentewet dient uw gemeenteraad een verordening vast te stellen met daarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat uw organisatie aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle voldoet. Wij hebben bij de interim-controle vastgesteld dat uw gemeenteraad de financiële beheersverordening 2017 heeft vastgesteld met ingangsdatum 1 januari 2017.

2. Bevindingen

#02 Inkopen en betalen

Inkopen

Tijdens de interim-controle hebben wij de interne beheersing rondom het inkoopproces bekeken. Wij hebben hierbij geconstateerd dat er binnen het inkoopproces onvoldoende wordt getoetst op de functiescheiding bij het verrichten van een inkoop. Hoewel inkoopfacturen dienen te worden geautoriseerd door zowel de budgethouder als een prestatieverklaarder, vindt er bij betaling slechts steekproefsgewijs een controle plaats of de facturen door de juiste personen zijn geautoriseerd. Uit deze steekproeven bleek tevens dat niet in alle gevallen de daartoe geautoriseerde personen hebben getekend. Naar aanleiding van deze bevinding heeft u het proces met ingang van oktober zodanig vormgegeven dat voor elke factuur de autorisaties worden getoetst alvorens de factuur betaalbaar wordt gesteld.

Een tweede tekortkoming in de interne beheersing rondom het inkoopproces betreft de functiescheiding bij het invoeren van een factuur in de financiële administratie. Een individuele medewerker kan zelfstandig een factuur boeken waarna deze betaalbaar wordt gesteld zonder controle op de geleverde prestatie en akkoord van de budgethouder. Wij merken hierbij op dat het niet mogelijk is voor een medewerker om zelfstandig een crediteur aan te maken, waardoor het risico op onrechtmatige onttrekking van gelden aan de gemeente wordt gemitigeerd.

Wij adviseren u op basis van een statistische steekproef vast te stellen dat aan iedere factuur een prestatie ten grondslag ligt. Daarnaast adviseren wij u integraal na te gaan of inkopen door een daartoe gemandateerde budgethouder zijn geautoriseerd en (indien noodzakelijk) herstelmaatregelen te treffen in geval van onrechtmatige autorisatie.

2. Bevindingen

#03 Sociaal domein

Sociaal domein | Zorg in natura

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van (extra) taken op het terrein van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de jeugdzorg.

Voor 2017 is de verwachting dat onvoldoende verantwoordings- en controle-informatie beschikbaar is om de rechtmatigheid en prestatielevering op het niveau van de individuele beschikkingen vast te kunnen stellen, zoals in de overeenkomsten met de zorgaanbieders is vastgelegd.

Het vraagt een bestuurlijke afweging en formele besluitvorming om eventueel tot een lumpsumafrekening over te gaan met zorgaanbieders, omdat een dergelijke systematiek afwijkt van de contractuele inkoopafspraken met de zorgaanbieders. Als uw gemeente besluit op het niveau van de individuele beschikkingen af te rekenen met zorgaanbieders, dan zal dit naar verwachting leiden tot een onzekerheid in de controle die meeweegt in ons oordeel bij de jaarrekening. De omvang van deze mogelijke onzekerheid is op dit moment nog niet bekend.

Wij vragen uw aandacht voor het treffen van aanvullende beheersingsmaatregelen om daarmee in de toekomst te beschikken over de benodigde informatie over de rechtmatigheid van prestatielevering op het niveau van individuele beschikkingen.

Sociaal domein | Persoonsgebonden budgetten

Binnen de Wmo en de Jeugdwet kunnen inwoners van uw gemeente aanspraak maken op een persoonsgebonden budget (PGB) om in hun zorg te voorzien. De SVB is wettelijk verantwoordelijk voor de uitbetaling van de zorgfacturen aan rechthebbenden. In dat kader verzorgt de SVB een deel van de administratie en voert de SVB de arbeidsrechtelijke toets uit. Daarbij controleert de SVB sec of alle betalingen overeenkomen met de goedgekeurde zorgovereenkomst (het maximumtarief en of de uitgaven het budget niet overschrijden), en dus bijvoorbeeld niet of de prestaties waarvoor facturen zijn ingediend/ontvangen daadwerkelijk zijn geleverd. Uw gemeente blijft zelf eindverantwoordelijk voor een rechtmatige uitvoering van het PGB, waaronder de controle op de prestatielevering en rechtmatigheid van de uitgaven.

Het is de verwachting dat de SVB net als vorig jaar fouten en onzekerheden rapporteert die invloed hebben op de jaarrekening van uw gemeente. Dit komt onder andere doordat de voornoemde controles op de betalingen in relatie tot de zorgovereenkomsten voor een groot deel van 2017 niet hebben plaatsgevonden. De invloed van een individuele gemeente op de SVB om tot verbetering te komen in wat en wanneer de SVB aan de gemeenten levert, is beperkt. Het is wel belangrijk de ontwikkelingen ter zake actief te blijven volgen, zodat u tijdig het mogelijke effect van de fouten en onzekerheden op de jaarrekening van de gemeente Helmond en het accountantsoordeel daarbij kunt bepalen.

2. Bevindingen

#04 Grondexploitaties (1/2)

Algemeen

Tijdens de interim-controle hebben wij met medewerkers van het grondbedrijf gesproken over de grondexploitaties van de gemeente Helmond. Wij hebben hierbij geconstateerd dat er aan iedere grondexploitatie exploitatieopzetten ten grondslag liggen. Deze exploitatieopzetten komen tot stand op basis van verouderde software waardoor handmatige correcties in de exploitatieopzetten dienen te worden doorgevoerd. U heeft recentelijk besloten voorafgaande aan de jaarrekeningcontrole de huidige software te vervangen.

De organisatie beschikt niet over geactualiseerde onderbouwingen bij de exploitatieopzetten. Gezien de omvang van het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitatie alsook de omvang van de voorgenomen investeringen, dienen position papers met een nadere diepgang te worden opgesteld om de betrouwbaarheid van schattingen te kunnen toetsen. Wij vatten onderstaand een aantal algemene aandachtspunten voor u samen die ten minste onderdeel moeten uitmaken van een position paper:

- Overzicht van de feiten (parameters) met betrekking tot de betreffende grondexploitaties.
- De van toepassing zijnde wet- en regelgeving; inclusief de notitie grondexploitatie en de vragen en antwoorden van de Commissie BBV.
- Een beschrijving van de gehanteerde uitgangspunten en schattingen bij het bepalen van de voorziening en van tussentijdse winstname.
- Een gevoeligheidsanalyse, waarbij verschillende scenario's zijn doorgerekend om een indruk te krijgen van de schattingsonzekerheid.
- Standpunt van het management inclusief een toetsing aan de geldende wet- en regelgeving en de getrokken conclusies.

Wij adviseren u de aannames en veronderstellingen welke ten grondslag liggen aan de verschillende grondexploitaties nader te onderbouwen en dit te documenteren in position papers.

Risico-inschatting grondexploitatie

Voor de berekening van het benodigde weerstandsvermogen ten behoeve van de grondexploitatie maakt u een risicoanalyse per grondexploitatiecomplex. U beschikt echter niet over een gestructureerd inzicht in de risico's per grondexploitatiecomplex met daarbij de mogelijke gevolgen. De volledigheid van de risico's kan hiermee niet worden vastgesteld, waardoor onvoldoende inzicht bestaat in de risico's welke worden gelopen.

Naast de risicoanalyse per grondexploitatie wordt de IFLO-norm (Inspectie Financiën Lagere Overheden) berekend. Dit betreft een norm welke door het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt gehanteerd voor het beoordelen van de risico's op macroniveau. De IFLO-systematiek houdt echter geen rekening met de specifieke risico's welke gelden. Gezien de nog lange looptijd van grondexploitaties en de omvang hiervan geeft deze systematiek naar onze mening onvoldoende inzicht in de risico's welke u loopt.

Wij adviseren u periodiek scenarioanalyses uit te voeren om de mogelijke financiële risico's te kwantificeren en waar mogelijk vervolgacties te ondernemen om deze risico's te mitigeren dan wel tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

2. Bevindingen

#04 Grondexploitaties (2/2)

Tussentijdse winstneming | Percentage of completion methode

In 2016 bent u bij de afronding van de jaarrekening geconfronteerd met de percentage of completion methode ten aanzien van de grondexploitaties. De Commissie BBV heeft middels een vraag en antwoord kenbaar gemaakt dat gemeenten voor het tussentijds winstnemen de afweging tussen het voorzichtigheids- en realisatiebeginsel nader moeten uitwerken, bijvoorbeeld in de Financiële verordening. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat gemeenten de realisatie van winst uitstellen tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat zij pas winst moeten nemen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Er zijn situaties waarbij al eerder voldoende zekerheid bestaat om winst te nemen. Volgens het realisatiebeginsel dient de gemeente in die gevallen de winst ook daadwerkelijk te nemen. Voor het bepalen van de tussentijdse winstneming schrijft de Commissie BBV de 'percentage of completion' methode voor, waarbij u de te nemen winst bepaalt naar rato van de procentuele voortgang van zowel de baten als lasten van het betreffende grondexploitatiecomplex ($\% \text{ gerealiseerde baten} \times \% \text{ gerealiseerde lasten} \times \text{verwachte winst bij afsluiting} = \text{tussentijdse winstneming}$).

Uw gemeente heeft de uitgangspunten voor tussentijdse winstneming vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2017-2020. De uitgangspunten zoals vastgelegd in uw nota zijn niet meer in overeenstemming met het hiervoor beschreven antwoord van de Commissie BBV over de wijze en het moment van winstneming.

Wij adviseren u per jaareinde op basis van de recente antwoorden van de Commissie BBV te bepalen wat de winstneming in de jaarrekening 2017 dient te bedragen. Daarnaast is het - vanwege de recente wijzigingen in het BBV - noodzakelijk op korte termijn de Nota Grondbeleid te actualiseren en in lijn te brengen met het BBV en de recente vragen en antwoorden van de Commissie BBV.

2. Bevindingen

#05 Financial reporting

Memoriaalboekingen

Het ontbreekt aan een formeel proces rondom het verwerken van memoriaalboekingen. Memoriaalboekingen zijn handmatige boekingen die niet volgens een standaard boekingsgang verlopen waardoor de kans op onjuistheden groter is. Er wordt binnen de financiële administratie geen functiescheiding afgedwongen tussen het initiëren en controleren van memoriaalboekingen.

Wij adviseren gezien de vergrote kans op fouten bij het maken van een memoriaalboeking hierop een proces in te richten waarbij functiescheiding wordt afgedwongen.

Tussenrekeningen

Bij de jaarrekeningcontrole 2016 heeft u problemen gehad met het onderbouwen van tussenrekeningen. Naar wij van uw medewerkers hebben vernomen heeft uw organisatie reeds stappen gezet in het analyseren van deze tussenrekeningen. Echter, er bestaat nog geen volledig inzicht in de saldi van verschillende tussenrekeningen.

Wij adviseren u voorafgaand aan de jaarrekeningen alle tussenrekeningen te adviseren en te onderbouwen. Daarnaast adviseren wij u nader te analyseren op welke wijze saldi op tussenrekeningen tot stand komen en op welke wijze de beheersing van de tussenrekeningen verbeterd kan worden. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de wijze waarop u de debiteurenadministratie voert. De debiteurenadministratie wordt gevoerd in een belastingpakket dat hier niet primair voor is ontwikkeld.

2. Bevindingen

#06 IT-omgeving en cybersecurity (1/2)

IT-omgeving

Onze specialisten van Deloitte Risk Services hebben in het kader van de interim-controle uw IT-omgeving beoordeeld. Hierbij is gebleken dat er verbeterpunten noodzakelijk zijn om in het kader van de controle van de jaarrekening op te kunnen steunen. Het gaat hierbij vooral om de autorisaties binnen de financiële applicaties. Deze worden nu automatisch toegekend bij functiewisselingen. Dat wil zeggen: de nieuwe medewerker krijgt automatisch dezelfde rechten als de vertrekkende medewerker. Autorisaties behoren echter per functie te worden vastgelegd en op basis daarvan moeten autorisaties worden toegekend. Wij adviseren om deze verbeteractie zo snel mogelijk (2018) door te voeren.

Wij constateren verder dat het functioneel beheer van financiële applicaties, waartoe het toewijzen van rechten in applicaties behoort, hiërarchisch is belegd bij de afdeling Financiën. Omwille van functiescheidingen adviseren wij u deze taak niet langer bij de afdeling Financiën, maar centraal te beleggen bij de afdeling IVA, zodat bij het doorvoeren van wijzigingen in applicaties getoetst wordt op het mogelijk doorbreken van functiescheidingen.

Tevens merken wij op dat in het kader van de jaarrekeningcontrole niet gesteund kan worden op de geautomatiseerde omgeving wat betreft het lijstwerk uit financiële applicaties doordat hierop geen IT-audit is uitgevoerd. Dit leidt ertoe dat betrouwbaarheid van lijstwerk ten behoeve van de jaarrekeningcontrole handmatig dient te worden vastgesteld.

Wij vragen u in het vervolg minimaal de algemene IT-beheersingsmaatregelen te toetsen die betrekking hebben op:

- Informatiebeveiliging: Beheersingsmaatregelen die waarborgen dat enkel geautoriseerde personen toegang hebben tot de IT-systemen, en enkel voor zover dat benodigd is uit hoofde van hun functie.
- Wijzigingsbeheer: Beheersingsmaatregelen die waarborgen dat enkel geautoriseerde wijzigingen worden doorgevoerd en dat deze wijzigingen op een adequate wijze zijn getest voordat ze naar productie worden gebracht.
- Lijstwerk: Betrouwbaarheid lijstwerk financiële applicaties.

2. Bevindingen

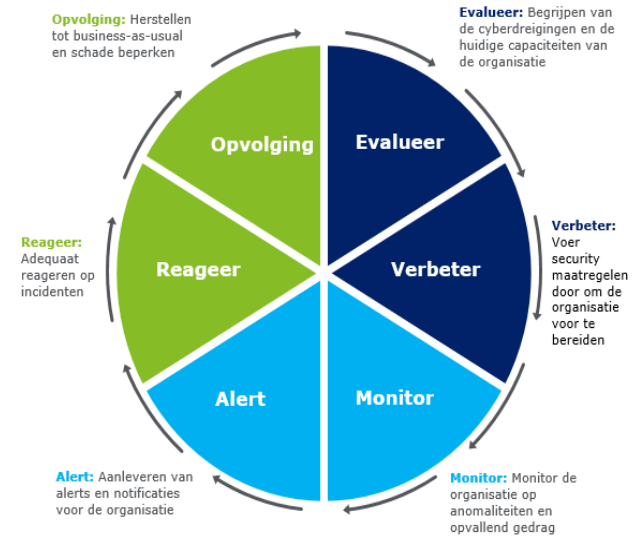
#06 IT-omgeving en cybersecurity (2/2)

Cybersecurity

Digitalisering ('cyber') is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze samenleving. Dagelijks werken wij met digitale oplossingen, zowel privé als zakelijk. Door het gebruik van internet, interne netwerken en bedrijfsapplicaties hebben alle organisaties, ongeacht hun omvang, te maken met aan cybergerelateerde risico's zoals cybercrime. Als cyberrisico's zich voordoen, kunnen deze een (significante) impact hebben op de financiële systemen, de interne beheersingsmaatregelen en de jaarrekeningcontrole.

De gemeente Helmond beschikt over een cyberrisicoanalyse. Deze cyberrisico laat in overeenstemming met onze bevindingen ten aanzien van de IT-omgeving zien dat interne beheersing op onderdelen nog kwetsbare plekken bevat die aandacht bevatten.

Aangezien iedere organisatie waardevolle informatie heeft te verliezen of ernstige schade kan lijden als de IT-infrastructuur (tijdelijk) niet meer beschikbaar is, onderschrijven wij het belang dat u hecht aan de cyberrisicoanalyse als vast onderdeel van het interne controlesysteem, dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en de interne beheersing daarop toe te spitsen.

2. Bevindingen

#07 Frauderisicoanalyse (1/2)

Frauderisicoanalyse

Fraudepreventie begint bij sturen op gewenst gedrag, zijnde de kernwaarden waarvan het college en directie wenst dat iedere medewerker deze erkent en daarnaar handelt. Door middel van het uitvoeren van een (fraude)risicoanalyse met daaraan gekoppeld maatregelen van interne beheersing worden eventuele zwakke plekken inzichtelijk gemaakt. Aan het proces kan verder invulling worden gegeven door de (fraude)risicoanalyse en -evaluatie periodiek te agenderen bij vergaderingen van het managementteam, het college van burgemeester en wethouders en de rekenkamercommissie.

De regels van onze beroepsorganisatie NBA eisen een professioneel-kritische houding van de accountant ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Om hieraan te voldoen moet ook de accountant een inschatting maken van de frauderisico's, zich een beeld vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en bezien of deze maatregelen effectief zijn. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, moet de accountant dit communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, het college en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, de gemeenteraad.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met vertegenwoordigers van uw gemeente, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in relatie tot de jaarstukken en de in dit kader door de organisatie getroffen preventieve en detectieve maatregelen. Daarnaast hebben wij conform onze beroepsregels zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Hoewel wij, zoals hiervoor beschreven, een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.

Wij adviseren u een frauderisicoanalyse op te stellen en deze periodiek te analyseren. Wij adviseren u tevens de uitkomsten van deze analyse met de raad te delen. De gedachte hierbij is dat niet mogelijk is ieder frauderisico te beheersen. Middels het delen van de frauderisicoanalyse informeert u de raad over welke risico's u accepteert.

2. Bevindingen

#07 Frauderisicoanalyse (2/2)

Frauderisico's bij de jaarrekeningcontrole

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college. De raad is verantwoordelijk er op toe te zien dat dit plaatsvindt. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, maar richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude.

Gedurende de interim-controle heeft u ons geïnformeerd over een fraude welke heeft plaatsgevonden door een medewerker van de organisatie waarbij inkopen zijn verricht waarvoor door de gemeente geen prestatie is verkregen. U heeft hierover de raad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd. In het kader van de jaarrekeningcontrole zullen wij de inkopen met meer diepgang dan normaliter gebruikelijk controleren. Wij hebben eveneens het door u vormgegeven inkoopproces nader beoordeeld. Hiervoor verwijzen wij naar onderdeel "#03 inkopen" van dit hoofdstuk.

2. Bevindingen

#08 Aanbestedingen

Aanbestedingsproces

In het afgelopen jaar is het proces rondom aanbestedingen nader vormgegeven. Zo is er een inkoopkalender gemaakt en is de inkoopafdeling nader geprofessionaliseerd. De verwachting is echter dat overeenkomstig voorgaand jaar sprake zal zijn van onrechtmatigheden inkopen als gevolg van het niet voldoen aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen. De reden hiervan is dat er sprake is van reeds bestaande contracten welke worden gerespecteerd, echter niet overeenkomstig de geldende richtlijnen tot stand zijn gekomen.

Ten aanzien van het aanbestedingsproces merken wij op dat de overwegingen welke ten grondslag liggen aan een gunning niet zichtbaar zijn geautoriseerd door twee personen, waardoor functiescheiding bij de totstandkoming van de gunning niet achteraf kan worden vastgesteld.

Wij adviseren u de gunningsmatrix in het vervolg zichtbaar te autoriseren zodat functiescheiding bij de totstandkoming van de gunning kan worden vastgesteld. Tevens vragen wij u dit voor de aanbestedingen in 2017 eveneens met terugwerkende kracht vorm te geven.

Spendanalyse

In het kader van de controle van de inkopen aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen zullen wij u vragen een spendanalyse op te stellen op basis waarvan onrechtmatigheden kunnen worden vastgesteld. Wij hebben kennisgenomen van de spendanalyse zoals deze is opgesteld ten tijde van de jaarrekeningcontrole 2016.

Wij vragen u de spendanalyse uit te breiden waarbij u naast de bestedingen per leverancier over de afgelopen vier jaar eveneens de looptijd van de huidige overeenkomsten opneemt. Naast dat dit voor controledoelinden relevant is, geeft dit inzicht in de verwachte onrechtmatigheid voor de komende jaren.

2. Bevindingen

#09 Lonen en salarissen

Lonen en salarissen

De functiescheiding rondom de salarisverwerking voldoet niet aan de daaraan voor de accountantscontrole te stellen eisen. Binnen de salarisapplicatie (Afas) bestaat geen zodanig functiescheiding om hierop te kunnen steunen. In het kader van beheersing wordt er maandelijks een standenregister bijgehouden op basis waarvan salarismutaties worden geanalyseerd. Deze analyse wordt echter gedurende 2017 uitgevoerd door een medewerker met mutatierechten van salarissen. Hierdoor ontstaat het risico dat onrechtmatige salarismutaties niet (tijdig) worden opgemerkt.

Wij merken op dat op basis van reeds aangeleverde documentatie blijkt dat medewerkers van Driessen rechten hebben tot salarisverwerking. Gezien de huidige dienstverlening door Driessen vragen wij u nader te onderzoeken in hoeverre het aantal applicatiebeheerders teruggebracht kan worden.

Wij hebben u geadviseerd de controle van het standenregister uit te laten voeren door een medewerker die niet beschikt over rechten om salarissen te muteren. U heeft aangegeven deze werkwijze met ingang van 2018 te gaan hanteren. Daarnaast vragen wij u aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uit te voeren door een medewerker onafhankelijk van het salarisproces ten einde vast te stellen dat gedurende 2017 geen onrechtmatige mutaties hebben voorgedaan.

2. Bevindingen

#10 Belastingen en heffingen

Belastingen en heffingen

Wij hebben nog onvoldoende inzicht in de interne beheersing rondom belastingen en heffingen. Zo heeft u ons ten tijde van de interim-controle nog niet aan kunnen tonen of de functiescheiding in het gehanteerde belastingpakket (GOUW) voldoet aan de daaraan vanuit de accountantscontrole te stellen eisen.

Daarnaast zijn er ten tijde van de interim-controle achterstanden ontstaan in de verwerking van uitvallijsten. Op deze uitvallijsten staan bijzonderheden waarvoor handmatige actie nodig is om te beoordelen of alsnog een aanslag opgelegd dient te worden.

Wij adviseren u zo spoedig mogelijk de interne beheersing binnen het belastingpakket in kaart te brengen. Daarnaast adviseren wij u de uitvallijsten af te werken zodat de opbrengst ten tijde van de jaarrekeningcontrole op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

2. Bevindingen

#11 Subsidieverstrekingen

Subsidieverstrekingen

Wanneer een subsidie wordt verstrekt, dient getoetst te worden of deze voldoet aan de subsidieverordening. Uw medewerkers geven aan bij verstrekking van de gelden alsook bij de vaststelling van de subsidies te toetsen aan de subsidieverordening. Overwegingen bij zowel het verstrekken van een subsidies als ook het vaststellen van een subsidie worden niet zichtbaar gedocumenteerd.

Wij adviseren u de overwegingen die u maakt bij het verstrekken en het vaststellen van een subsidie zichtbaar te documenteren.

3. Actuele ontwikkelingen Relevant voor de jaarrekening 2017

3. Actuele ontwikkelingen

3.1 Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG van november 2013 is de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente' aangenomen. Met het aannemen van de resolutie erkennen alle gemeenten het belang van informatieveiligheid, en de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) als het gemeentelijk basisnormenkader voor informatieveiligheid.

In de resolutie hebben de gemeenten afgesproken hun eigen toezichthouder, de gemeenteraad, in het jaarverslag te informeren over informatieveiligheid. Gemeenten doen in de resolutie de oproep om de verantwoordingslasten over informatieveiligheid te verminderen. Dit vormde de aanleiding voor de start van het project ENSIA.

ENSIA helpt gemeenten bij het in één keer op een slimme manier verantwoording afleggen over informatieveiligheid, gebaseerd op de BIG. De verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), de Paspoort-uitvoeringsregeling (PUN), de Digitale personenidentificatie (DigiD), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWInet) worden hiermee samengevoegd en gestroomlijnd.

Met ENSIA krijgt het gemeentebestuur meer inzicht in de stand van zaken wat betreft de informatieveiligheid en kan het beter sturen op informatieveiligheid. Het gemeentebestuur legt verantwoording af aan de gemeenteraad. Deze verantwoording dient te worden voorzien van een assurance-rapport van een IT-auditor. Departementen en toezichthouders maken, voor dát deel waarvoor zij verantwoordelijk zijn, gebruik van de informatie die in het gemeentelijke verantwoordingsproces naar voren komt.

Deze wijze van verantwoorden is voor het eerst van toepassing over het jaar 2017, waarbij het gemeentebestuur uiterlijk op 15 juni 2018 verantwoording aflegt aan de gemeenteraad. De scope van de verplicht gestelde IT-audit in 2017 omvat DigiD en SUWInet, en zal in de komende jaren tot het volledige domein van de informatiebeveiliging worden uitgebreid.

Het is van belang dat u tijdig de nodige voorbereidingen treft voor het verantwoordingsproces en de daarop uit te voeren controlewerkzaamheden van de IT-auditor.

3. Actuele ontwikkelingen

3.2 Bescherming van persoonlijke data

In januari 2012 heeft de Europese Commissie een voorstel geformuleerd voor de hervorming van regels omtrent databeveiliging. De nieuwe regelgeving is officieel gepubliceerd in het EU Official Journal op 4 mei 2017. De regelgeving is van kracht per 24 mei 2017 en zal van toepassing zijn vanaf 25 mei 2018.

Met de nieuwe regelgeving wordt Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) ingetrokken, die de basis vormt van de huidige lokale wet- en regelgeving die ingaat op de beveiliging van persoonlijke data. Een voorbeeld daarvan is de 'Wet bescherming persoonsgegevens' in Nederland. Hieronder is een aantal belangrijke kenmerken van de Europese wet- en regelgeving uiteengezet:

- Het is een Verordening en geen Richtlijn. Dit wordt dus zonder wijziging van kracht in alle Europese landen.
- Onder de oude Directive 95/46/EC waren alle data de verantwoordelijkheid van de eigenaar van de data. Onder de nieuwe wetgeving is het bedrijf of de persoon die de data tot zich neemt of verwerkt ook verantwoordelijk voor de beveiliging van de data.
- De nieuwe wetgeving geldt voor elke internationale organisatie die data van burgers uit de Europese Unie beheert of verwerkt.
- De wetgeving biedt de kans aan gebruikers om schade die voortkomt uit dataverlies te verhalen op de beherende of verwerkende partij. Senior management moet hiervan nader kennisnemen en evalueren wat de impact hiervan is op de organisatie.
- Er zijn meer strikte regels omtrent de overdracht van data vanuit de Europese Unie naar buiten de Europese Unie.
- Volgens de nieuwe regelgeving kunnen gebruikers eisen hun data te laten verwijderen.
- Volgens de nieuwe regelgeving zijn eigenaren van data verplicht om gebruikers te informeren over de rechten die gebruikers hebben en zijn de eigenaren verplicht te documenteren dat zij de gebruikers hebben geïnformeerd. Ook moeten gebruikers onder de nieuwe regelgeving akkoord geven voor het gebruik van persoonlijke data.
- Boetes kunnen oplopen tot € 100 miljoen of 5% van de wereldwijde omzet (afhankelijk van welk bedrag het hoogst is).
- De verplichting om te rapporteren aan lokale toezichthouders is komen te vervallen. Daarvoor in de plaats zijn organisaties verplicht om documentatie van het verwerken en opslaan van persoonlijke data bij te houden.

Dit betekent dat organisaties tot 25 mei 2018 de tijd hebben om de nodige processen en procedures te implementeren, zodat zij voldoen aan de Europese wet- en regelgeving omtrent beveiliging van persoonlijke data.

Daarnaast geldt de meldplicht datalekken sinds 1 januari 2017. Deze meldplicht houdt in dat organisaties (zowel bedrijven als overheden) direct een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra zij een ernstig datalek hebben, en soms moeten zij het datalek ook melden aan de betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt). Organisaties moeten een datalek binnen 72 uur melden na het ontdekken daarvan. Doet men dat niet, dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een boete opleggen.

Bijlagen

Bijlage A - Reikwijdte van onze werkzaamheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening van 2017, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van gemeente Helmond, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Besluit Begroting en Verantwoording.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie. De jaarrekening-controle bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en het testen van de interne controle die is gerelateerd aan en relevant is voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne controleomgeving die relevant is voor ons oordeel over de jaarrekening.

Dit rapport is gebaseerd op onze interim-controle als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2017. Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door uw gemeenteraad verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe en rechtmatige beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om fraudeonderzoek uit te voeren, zouden wij wellicht additionele bevindingen en observaties hebben gerapporteerd dan nu zijn opgenomen in deze managementletter.

De naam 'Deloitte' verwijst naar één of meer van de volgende rechtspersonen: Deloitte Touche Tohmatsu Limited, een in Groot-Brittannië gevestigde 'private company limited by guarantee', en ieder van de memberfirms die deel uitmaken van haar netwerk. Elk van deze rechtspersonen vormt een juridisch afzonderlijke en onafhankelijke entiteit. Zie www.deloitte.com/about voor een gedetailleerde beschrijving van de rechtsvorm van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en haar memberfirms.

Deloitte is met ongeveer 5.000 medewerkers en kantoren in heel Nederland de grootste organisatie op het gebied van accountancy, belastingadvies, consultancy en financiële advisering. Deloitte Nederland is een onafhankelijke memberfirm van Deloitte Touche Tohmatsu, met 225.000 medewerkers en vestigingen in meer dan 150 landen.